

ПОДАРУНОК

5	Скільки днів вона просиділа ось так, спостерігаючи, як холодна бура вода повільно приховувала під собою стрімкий берег річки. Вона погано пам'ятала, коли почався дощ, який прийшов з півдня в їх болотисті місця і тепер б'є по стінах її будинку. Потім вода почала повільно підніматися, зупинилася на якусь мить, і річка потекла назад. Поступово вода заповнила всі канави, рови і затопила низькі місця. Уночі, поки вона спала, річка поглинула дорогу і відрізала її від світу. Течія понесла човен, і тепер жінка залишилася в повній самоті в будинку, схожому на уламки, що були відкинуті річковим потоком до берега. Вода вже дійшла до смолених паль фундаменту. І все продовжувала прибувати.
10	
15	Наскільки вона бачила, гирло річки перетворилося в море, яке заливало струменями дощу, а сама річка загубилася в його просторах. Її будинок був побудований таким чином, щоб можна було перечекати подібний повінь, якщо це будь-коли станеться, але тепер її дім був занадто старим. Скоріше за все частина дощок унизу згнила. Можливо, ланцюг, яким був прив'язаний її будинок до величезного дуба, порветься, і будинок попливе за течією, туди ж, куди поплив і її човен.
20	Ніхто не може прийти на допомогу. Вона може кричати, але це марно, ніхто її не почує. Усюди на річці люди намагалися врятувати те, що можна було врятувати, і рятувались самі. Чийсь будинок пропливав повз так тихо, що стало дуже сумно. Їй здалося, що вона знала, чий це будинок, хоча його було погано видно. Можливо господарям пощастило перебраться в безпечне місце. Пізніше, коли дощ і темрява посилювалися, вона почула рев пантери у верхів'ї річки.
25	
30	Тепер будинок здавався живою істотою, яка тремтіла від холоду. Їй вдалося ввійти лампу, коли вона падала зі столу біля ліжка, та міцно затиснути її ногами. Видаючи скрипи і стогони, будинок з'їхав з глини і поплив, розгойдуючись, як поплавок, повертаючись і підкоряючись течії річки. Вона вхопилася за край ліжка. Похитуючись з боку на бік, будинок відплив, наскільки йому дозволив ланцюг. Після цього був удар, жалібний скрип балок і тиша. Повільно будинок поплив назад повз місця, де завжди стояв. У неї перехопило подих, вона довго сиділа нерухомо, відчуваючи, як будинок розгойдується. Темрява зійшла крізь пелену дощу, і вона заснула, тримаючись за ліжку і поклавши голову на руки.
35	
40	Уночі її розбудив чийсь крик, він був такий тужливий, що вона опинилася на ногах раніше, ніж прокинулася. У темряві вона спіткнулася об ліжку. Крик доносився з річки. Вона чула, як щось велике рухається, видаючи жахливі стогнучі звуки. Це міг бути інший будинок. Потім щось вдарилося об її будинок і прослизнуло по всій його довжині. Це було дерево. Вона почула, як воно пропливло повз, і залишилися тільки звуки дощу і шум річки. Згорнувшись калачиком, вона вже майже заснула, коли раптом пролунав інший крик. Так близько, немов в її кімнаті.

45	Зазираючи в темряву рукою намацала на ліжку холодне дуло гвинтівки. Вона поклала її на коліна. «Хто там?» – закричала вона.
50	У відповідь ще раз пролунав крик, на цей раз менш пронизливий, але втомлений. Щось було на ганку, вона чула, як воно рухалося там. Рипіли мостини, і вона змогла почути, як падали якісь предмети. Потім вона почула, як хтось дряпає стіну, ніби намагається проникнути всередину. Тепер вона знала, хто це був. Велика кішка, яка сплигнула з дерева, що пропливало повз неї. Її в якості подарунка принесло течією.
55	Мимоволі вона провела рукою по горлу, що стискалося від жаху. Гвинтівка лежала у неї на колінах. Вона ніколи в житті не бачила пантери. Їй розповідали про них, і здалеку вона чула їх сумуючі крики. Кішка знову скребла по стіні, стукала у вікно поряд з дверима. Поки вона зможе захистити вікно і утримати кішку за стіною, вона буде в безпеці. Зовні тварина перестала шкребти кігтями по іржавій сітці. Час від часу пантера скавчала й гарчала.
60	Коли світ проник нарешті крізь дощ, вона все ще сиділа на ліжку, замерзла і не рухалась. Її рукам, які звиклі гребти, було боляче. Її руки судорожно стискали гвинтівку. Вона не дозволяла собі рухатися, боячись, що будь-який звук може спровокувати кішку. Застигнувши на ліжку, вона розгойдувалася разом з будинком. А дощ все йшов і йшов, і здавалося, що він ніколи не скінчиться. Крізь сірий світанок вона нарешті
65	змогла побачити рябу від дощу воду і далеко неясні обриси верхівок затонулих дерев. Кішка не рухалась. Можливо, тварина пішла. Відклавши рушницю, вона зісковзнула з ліжка і беззвучно підійшла до вікна. Кішка була все ще там. Вона лежала на краю ганку і дивилася на дуб, до якого був прив'язаний будинок, ніби оцінюючи можливість
70	перестрибнути на нього. Пантера не здалася їй такою вже страшною, коли вона побачила її. Шерсть кішки злиплася, від голоду боки провалилися і стирчали, вона біла хвостом із боку в бік. Буде легко зараз застрелити кішку. Вона стала рухатися назад, щоб взяти рушницю, коли
75	пантера повернулася. Без жодного попередження або руху м'язів, не припадаючи до землі, пантера стрибнула на вікно, розбивши скло. Вона впала на спину, закричала і схопила рушницю, а потім вистрілила у вікно. Тепер вона вже не могла бачити пантеру, але відчувала, що промахнулася. Тварина почала рухатися. Вона могла бачити її голову і спину, коли вона проходила повз вікна.
80	Тремтячи, вона повернулася до ліжка і лягла. Шум річки та дощу, що заспокоював, холод, який всюди проникав змусили її забути про ціль. Вона спостерігала за вікном і тримала рушницю напоготові. Почекавши трохи, вона пішла подивитися. Пантера заснула, її голова лежала на лапах, як у звичайної домашньої кішки. Перший раз із тих пір, як почався
85	дощ, їй захотілося плакати, пожаліти себе, людей, все, що постраждало від повені. Ковзаючи вниз по ліжку, вона накинула на плечі ковдру. Їй слід було б вибратися звідси, поки вона ще могла, коли ще існували дороги або поки не забрало її човен. Розгойдуючись разом з будинком,

90	вона відчула сильний біль у шлунку, який нагадував їй, що вона давно не їла. Як і пантера, вона була дуже голодною. Пробравшись у кухню, вона розвела вогонь з декількох полін, що залишилися. Якщо паводок триватиме, їй доведеться пустити на розпалювання стілець або може бути навіть стіл. Узнявши залишки копченого окосту, що висів на гаку, вона відрізала товсті шматки м'яса і поклала їх на сковорідку. Запах смаженого м'яса викликав у неї запаморочення. У неї ще було старе печиво, що залишилося з того дня, коли вона готувала в останній раз, і вона могла приготувати собі каву, так як води навколо вистачало.
95	
100	Під час приготування їжі вона майже забула про пантеру, поки та жалібно не завилала. Кішка теж була голодною. «Дай мені поїсти, – сказала вона, звертаючись до тварини. – Потім я подбаю про тебе». І вона розсміялася. Коли вона вшала залишки окосту назад на гак, пантера так загарчала, що руки її затремтіли.
105	Поївши, вона повернулася до ліжка і взяла гвинтівку. Вода підняла будинок так високо, що він вже не стикався з скелею, коли річка розгойдувала його. Їжа зігріла її. Вона могла б позбутися кішки, поки ще світло. Вона повільно підповзла до вікна. Тварина все ще була там. Нявкаючи, вона знову почала рухатися по ганку. Вона дивилася на неї деякий час, не відчуваючи ніякого страху. Потім, не усвідомлюючи того, що робить, вона відклала в сторону рушницю і, обійшовши ліжко,
110	попрямувала до кухні. Позаду неї рухалася неспокійна пантера. Вона взяла все, що залишилося від окосту і, повернувшись до вікна, кинула його крізь розбите скло. По інший бік вікна вона почула голодний рев, і щось схоже на здивування передалося їй від пантери. Вражена зробленим, вона повернулася до ліжка. Вона чула, як пантера рве м'ясо.
115	Будинок продовжував розгойдуватися.
120	Коли вона прокинулася, вона відразу ж зрозуміла, що все змінилося. Дощ скінчився. По рухах будинку вона зрозуміла, що він вже не розгойдується на воді. Відкривши двері, вона побачила крізь розірвану сітку зовсім інший світ. Будинок стояв на своєму старому місці на кручі. Внизу вирувала вода, але вона вже не покривала землю між дубом і будинком. Пантера пішла. Стрибнувши з ганку на дуб, вона залишила на багністій землі незрозумілі сліди, які вже починали зникати. На ганку валялася обгризена до білизни кістка, що залишилася від окосту.

Використайте текст «Подарунок», щоб дати відповіді на такі запитання.

(Зверніть увагу на цифри, які подані зліва від тексту. Вони позначають номери рядків і допоможуть вам знайти ту частину тексту, про яку йдеться у запитанні.)

Запитання 1

У чому полягає суть цього тексту?

Прочитайте розмову між двома людьми, які ознайомилися з оповіданням

«Подарунок»:

Наведіть факти з тексту, якими учасники розмови доводять свою думку.
Перший учасник розмови _____

Другий учасник розмови _____

ПЕРШИЙ УЧАСНИК РОЗМОВИ – «БЕЗСЕРДЕЧНА ТА ЖОРСТОКА»

Варіанти правильної відповіді.

У відповіді наводиться доказ із тексту стосовно того, що жінка безсердечна та жорстока. Може бути згадано, що вона хотіла застрелити пантеру чи що вона фактично стріляла в неї. Може наводитися цитата з тексту або переказ близький до тексту.

- Вона намагається застрелити пантеру.
- Вона жорстока, тому що бажала вбити пантеру.
- Вона сміялася, коли думала про те, як убити пантеру.
- Коли вона їла, то сміялася над тим, як кішка скиглить.
- Вона впала на спину, закричала і схопила рушницю, а потім вистрілила у вікно [цитата].

Варіанти неправильної відповіді

1. Надається недостатня або неясна відповідь.

- Жінка погано ставиться до пантери.

2. Демонструється нерозуміння матеріалу або надається неправдоподібна відповідь або відповідь, що не стосується запитання.

- Жінка жорстока, тому що не впускає кішку в будинок (*малоймовірно, що вона може вчинити по-іншому, ураховуючи, що в тексті йдеться про те, що кішка небезпечна*).

- Він думає, що жінці слід було б виявити більше співчуття (*ця відповідь не пов'язана з текстом: вона пояснює, що говорить юнак у діалозі, а не те, що відображено у змісті розповіді*).

ДРУГИЙ УЧАСНИК РОЗМОВИ – «ЗДАТНА ДО СПІВЧУТТЯ І ДОБРА»

Варіанти правильної відповіді.

У відповіді наводиться доказ із тексту того, що жінка здатна до співчуття та добра. Може бути згадано, що вона хотіла нагодувати пантеру, або подаються загальні слова про її співчуття. Може наводитися цитата з тексту або переказ близький до тексту.

- Вона щедра, тому що ділиться їжею з кішкою.
- Вона дала їй окіст.
- Вона взяла все, що залишилося від окосту, і, повернувшись до вікна, кинула його крізь розбите скло [цитата].
- Коли вона перший раз почула пантеру, то подумала, що звуки скоріше сумні, ніж страшні (*доказ того, що жінка могла відчувати співчуття до пантери*).
- Їй захотілося плакати, пожалівши себе, людей, усе, що постраждало від повені» [цитуються доказ здатності співчувати взагалі].

Варіанти неправильної відповіді

1. Надається недостатня або неясна відповідь.

- Вона діє зі співчуттям.
- Вона добра.

2. Демонструється нерозуміння матеріалу або надається неправдоподібна відповідь, або відповідь, що не стосується запитання.

- Вона думає, що жінка виявляє любов (*не пов'язано з текстом: відповідь пояснює, що говорить дівчина в діалозі, а не те, що відображено у змісті розповіді*).

Запитання 2

Ситуація, у якій перебувала жінка на початку оповідання?

- A. Вона не їла кілька днів і дуже ослабла, щоб покинути будинок.
- B. Вона захищала себе від дикої тварини.
- C. Її будинок з усіх боків був оточений водою.
- D. Річка, що розлилася, забрала її дім.

Запитання 3

Ось деякі приклади того, як автор описує пантеру на початку історії:

- «... її розбудив чийсь крик, він був такий тужливий ...» (рядок 36)

- «У відповідь ще раз пролунав крик, на цей раз менш пронизливий, але втомлений» (рядки 46-47).

- «... здалеку вона чула їх (пантер) сумуючі крики» (рядок 54)

Розглядаючи все, що сталося в оповіданні, поясніть, чому автор обирає саме такі описи, щоб зобразити пантеру?

Варіанти правильної відповіді.

I. У відповіді зазначається, що опис викликає жалість. Явно виражена або мається на увазі згадка про намір автора або ефект впливу на читача, а також є посилання на іншу частину тексту оповідання. У відповіді:

✓ (1) наводиться цитата, що об'єднує пантеру з жінкою (або взагалі з людьми) та тим, що та й інша страждають;

✓ (2) наводиться цитата, що готує читача до того, що пізніше жінка виявить співчуття до пантери;

✓ (3) пантера описується як об'єкт співчуття.

• Крик пантери, схожий на крики людей, тим самим вона схожа на жінку, і ти відчуваєш жалість до обох (явно указується на: *зв'язок між пантерою і жінкою/людьми; ефект впливу на читача (1)*).

• Ти відразу розумієш, що пантера теж жертва повені (слово «теж» передбачає зв'язок між пантерою і людьми (1); є явне посилання на ефект впливу на читача).

• Здається, що жінка відчуває жалість до пантери ще до того, як зрозуміла, хто це (учень пов'язує наведені уривки з проявом співчуття жінки в подальшому тексті (2), хоча немає явної згадки про намір автора чи ефект впливу на читача).

• Ти відчуваєш жалість до пантери (у явному вигляді відображено точне розуміння нюансів опису (3); явно згадується ефект впливу на читача).

• Усе це здається сумним і невеселим (у явному вигляді відображено розуміння нюансів опису (3) із зазначенням наміру автора.)

II. У відповіді містяться вказівки на інші можливі наміри (або ефекти), які досягаються цитатами (крім наміру викликати жалість). Коментарі відповідають розумінню тексту. Явно виражені або маютьься на увазі: вказівки на наміри автора або ефект впливу на читача; посилання на іншу частину тексту. Указується на:

✓ (1) наміри або ефект створення атмосфери напруги або таємничості (зверніть увагу: якщо у відповіді наводяться слова «які лякають» або «страшні», то їх слід розглядати як показники недостатнього розуміння цитат. А такі слова як «цікавий», «легкий», «ясний» не вважаються адекватними);

✓ (2) думка про те, що пантера описана з точки зору жінки.

- Тому що це створює напругу, насправді невідомо, звідки виходять крики [1].
- Читач поступово готується до згадки про пантеру [1].
- Це опис не залишає байдужим [1].
- Як і жінка, ти не знаєш, що це за крики (поєднання [1] і [2]).
- Вони передають почуття жінки до пантери [2].

III. У відповіді є вказівки на буквальну інформацію, що міститься в наведених описах. Коментарі відповідають розумінню тексту. Явно виражені або маються на увазі: посилання на наміри автора або ефект впливу на читача; на іншу частину тексту. Указується на:

- ✓ (1) реалістичний опис пантери;
- ✓ (2) описи, що відповідають конкретним обставинам і ситуаціям в оповіданні.

- Пантера – дика тварина, а дикі тварини видають звуки [1].
- Пантера була голодна, голодні тварини видають схожі звуки [1].
- Жінка звернула увагу на звуки, що видавала пантера, тому що було темно, і вона не могла бачити пантеру [2].
- Коли жінка почула пантеру, вона згадала, що вже чула колись схожі звуки [2].

Варіанти неправильної відповіді.

I. Надана недостатня або неясна відповідь.

- Вони роблять історію цікавіше.
- Це сильний прийом опису.

II. Демонструється нерозуміння матеріалу або надається неправдоподібна відповідь, або відповідь, що не стосується запитання.

- Пантера видавала ворожі звуки, ніби хотіла схопити жінку (*не аргументовано*).
- Ці описи представляють пантеру так, щоб читач злякався (*неточно*).
- Історія розповідається від імені пантери (*неточно*).

Запитання 4

«Видаючи скрипи і стогони, будинок з'їхав...» (рядок 28)

Що сталося з будинком у цій частині історії?

- A. Він розвалився.
- B. Він поплив.**
- C. Він врізався в дуб.
- D. Він занурився на дно річки.

Запитання 5

Базуючись на змісті тексту, поясніть, чому жінка нагодувала пантеру?

Варіанти правильної відповіді.

I. Учень розуміє, що вчинок жінки обумовлений жалістю чи співчуттям до пантери або жінка не усвідомлює мотиви своєї поведінки.

- Їй стало шкода тварину.
- Тому що вона знала, що таке почуття голоду.
- Тому що вона жаліслива людина.

II. Учень розуміє, що в оповіданні немає явного пояснення мотивації вчинку жінки та/або вона не усвідомлює мотивів свого вчинку.

- Вона робила це несвідомо.
- За настроєм.
- Інстинктивно.
- Вона не знала.
- В оповіданні не йдеться про це.

III. Відповідь учня заснована на розумінні фізичної необхідності пантери в їжі або допомозі, а мотиви вчинку жінки не згадуються.

- Тому що пантера була голодною.
- Тому що пантера кричала.
- Щоб допомогти тварині вижити.

Варіанти неправильної відповіді.

I. Надана недостатня або неясна відповідь.

II. Демонструється нерозуміння матеріалу або надається неправдоподібна відповідь або відповідь, що не стосується запитання.

Може говоритися про те, що причиною поведінки міг бути самозахист або страх.

- Вона думала, що тварина піде, якщо вона її нагодує.
- Тому що вона злякалася тварини.
- Вона хотіла приручити тварину (*не обґрунтовано*).
- Щоб подружитися з твариною (*не обґрунтовано*).
- Тому що їй сподобалося тварина (*не обґрунтовано*).

Запитання 6

Коли жінка каже: «Потім я подбаю про тебе» – вона передбачає, що...

- A. ... кішка не чіпатиме її.
- B. ... налякає кішку.
- C. ... застрелить кішку.**
- D. ... нагодує кішку.

Запитання 7

Як ви гадаєте, чи підходить останнє речення оповідання «Подарунок», щоб його закінчити?

Обґрунтуйте свою відповідь, показавши своє розуміння того, як останнє речення може пояснити суть усього оповідання.

Варіанти правильної відповіді.

I. Відповідь учня не обмежується буквальною інтерпретацією оповідання, при тому, що ця інтерпретація не протирічить точному розумінню суті тексту. У відповіді оцінюється закінчення твору в контексті тематичної завершеності, співвідноситься останнє речення з основними зв'язками, проблемами і метафорами в оповіданні. Наприклад, відповідь може бути пов'язана зі стосунками між пантерою і жінкою; проблемами виживання; темою «подарунка» або «подяки». Думка учня про доречність кінцівки виражена явно або передбачається.

- Так. Доля звела жінку з тим, що дійсно є головним у житті, обгризена до білизни кістка є символом цього.
- Так. Я думаю, те, що пантера залишила від окосту, теж було подарунком, а зміст цього подарунка: «Живи і давай жити іншим».
- Так. Кістка – це подарунок, і це є темою даного оповідання.
- Так. Кістка від окосту нагадує нам про те, що могло б трапитися з жінкою.
- Закінчення слушне, оскільки тварина немов би подякувала їй за окіст.

II. Відповідь учня не обмежується буквальною інтерпретацією оповідання, при тому, що ця інтерпретація не протирічить точному розумінню змісту тексту. У відповіді оцінюється закінчення твору відносно стилю або настрою, так що останнє речення пов'язується із загальним стилем або настроєм основної частини розповіді. Думка учня про доречність закінчення виражена явно або передбачається.

- Так, воно відповідає фактологічному характеру розповіді в оповіданні.
- Так, воно підсилює ефект чогось незвичайного.
- Ні, воно надто стисле, у той час як інша частина оповідання подається у всіх подробицях.

III. Відповідь надається на рівні буквального розуміння, при тому, що ця інтерпретація не протирічить точному розумінню змісту тексту. Закінчення оцінюється відносно послідовності описаних подій (наприклад: кішка з'їла м'ясо; пантера з'явилася біля будинку; вода спала). Думка учня про доречність закінчення виражена явно або передбачається.

- Так, воно надає відповідь на запитання, чи з'їла пантера їжу.
- Немає. Частина про м'ясо вже закінчилася.
- Усе закінчилося, бо скінчилося м'ясо та історія.
- Так. Коли повинь відступила і тварина з'їла м'ясо, у пантери не було необхідності залишатися.
- Я думаю, що це хороше закінчення, бо воно доводить, що пантера була на ганку будинку (*буквальне розуміння того, що описані в оповіданні події «відбувалися насправді»*).
- Ні, закінчення не підходить, бо це був не подарунок; усе було дуже небезпечно (*указує на виключно буквальне розуміння*).
- Наприкінці є згадка про те, що це сталося після дощу (*мається на увазі закінчення повені*).

Варіанти неправильної відповіді.

I. Надана недостатня або неясна відповідь.

- Воно більше, ніж ефектне. Воно, дійсно, раптове.
- Ні, подарунок не пов'язаний із закінченням.
- Немає. Було б краще закінчити чимось більш хвилюючим (*закінчення не співвідноситься з основним текстом оповідання*)
- Воно закінчується описом кістки.

II. Демонструється нерозуміння матеріалу або надається неправдоподібна відповідь або відповідь, що не стосується запитання.

- Так, закінчення показує, що все це їй наснилось (*відповідь не обґрунтована*).
- Ні, тому що читач не знає, чому зникла пантера (*не виявляє розуміння*).